

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v ocenc poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izbaja vsak četrtak pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v ino-
zemstvu 140 — K letno.
Posamezna številka po K 2 —.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 1 K za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 50 K.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 2 K — vin.
dvakrat . . . 1 — 50
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštne.

Načelno stališče.

Na seji širšega sosveta UJU je pred-
sednik društva učiteljstva meščanskih
šol tov. D. H. izjavil, da je moj članek
»UJU in društvo učiteljstva meščanskih
šol« zakrivil, da se delajo društvu za-
preke za sprejem v UJU kot enakovred-
nemu društvu z okr. učit. društvu.

Ker gre tu za načelno vprašanje, ki
ima vpliv na razvoj in bodočnost naše
organizacije, se hočem še enkrat dotak-
niti tega vprašanja.

Od objave imenovanega članka in do
seje širšega sosveta UJU sem pričakoval
dan na dan, kdaj se bo oglasilo društvo
učiteljstva meščanskih šol in bo zavrglo
moje naziranje ter navedlo razloge iz ka-
terih naj bi poverjeništvo UJU izjemoma
vsprejelo društvo učit. meščanskih šol
kot okrajno društvo — kar je proti seda-
njim pravilom UJU. To se pa ni zgodilo
in celo na seji širšega sosveta je obsto-
jala glavna argumentacija v tem, da je
imenovani članek vzrok pomislekom
proti vsprejemu, in trditve, da odbijamo
s tem gotov del učiteljstva in hočemo
razkol v učiteljskih vrstah.

Tendencioznosti mi menda proti
mojemu članku ne more očitati niti tov.
D. H., ako še enkrat prečita imenovani
članek, ker sem se postavil dovolj na
objektivno in stvarno stališče, na strogo
načelno stališče in sem v članku navedel
razloge, ki govore za in proti takemu re-
organiziranju UJU. Sprejem društva kot
istovetnega z okrajnimi učiteljskimi dru-
štvi pa zahteva dalekosežne konse-
kvence.

Ozrimo se na posledice, če sledimo
na to pot in »zatisnemo eno oko«, proti
obstoječim pravilom. Ob ustanovitvi svo-
jega društva so izstopili iz okrajnih učit-
eljskih društev učitelji in učiteljice me-
ščanskih šol. Enako njim se lahko orga-
nizirajo učiteljice žen. ročnih del, otroške
vrtarice, vadniški učitelji, učiteljstvo
soc. skrbstvenih šol i. t. d. Od učiteljstva
svoje kategorije bodo zahtevali, da je
organizirano v svojem društvu: od po-
verjenišva UJU pa, da smatra to dru-
štvo enako kot okrajno učit. društvo.
Posledica tega bo, da bodo otroške vrt-
narice, učiteljice žen. roč. del. vadm. učit.,
učit. soc. skrb. šol i. t. d. izstopili iz

okrajnih učiteljskih društev. Enako njim
lahko tudi žen. učit. društvo zahteva, da
se ga sprejme kot okrajno učit. društvo
v UJU. V tem slučaju se organizujejo
tudi učiteljice potom svojega društva v
UJU in izstopijo iz okrajnih učit. društev.
V okrajnih učiteljskih društvih bi ostali
torej le še moški ljudskošolski učitelji!

O posledicah, ki se tičejo harmonič-
nega delovanja vseh kategorij učiteljstva,
o volitvah v okrajne šolske svete in o
drugem kar izvira kot posledica takega
koraka, niti ne govorim.

Imeli bi polno nemočnih društev, ki
bi se sestajala le poredkoma društveno
življenje in organizacno delovanje bi
padlo v letargijo med učiteljstvom. In
vendar bi bile razlike, ki bi ločile dru-
štvo drugo od drugega le maloštevilne in
malenkostne, v organizaciji bi pa zavla-
dal nedemokratski duh kast: »Jaz sem
to, ti si to!« Gotovo je torej, da ima na-
vedeni korak proti pravilom dalekosežne
posledice in pomeni razpad okrajnih učit-
eljskih društev, z vsemi temu pridruže-
nimi posledicami.

Ne rečem, da je tudi taka organiza-
cija mogoča, in bi UJU kljub temu obsto-
jalo; tudi se mi zdi specifično zastopstvo
posameznih kategorij v centralnih odbo-
rih organizacije skoro potrebno in potre-
ška sedanjih pravil, vendar so pomisleki
proti celotnemu takemu reorganiziranju
tehtni in uvaževanja vredni.

Da sem v svojem članku stal strogo
na stališču pravil, sem imel torej svoje
tehtne razloge, ker bi vsako odpuščanje
in »zatisnenje očesa« imelo dalekosežne
posledice, ker ne moremo biti tako ne-
konsekventni, da bi ta privilegij priznali
samo učiteljstvu meščanskih šol, odrekli
ga pa drugim kategorijam.

Opozorim pa tudi na to: kako pride
ravno slovenski del učiteljstva do tega,
da bo prvi podiral to, kar je bilo postavl-
jeno po njega inicijativi ter prvi kršil
pravila?!

Je pa še tretji razlog, ki govori za
to, da se držimo pravil! Ako vsprejema-
mo v UJU poleg okrajnih učit. društev
tudi drugačna učit. društva, potem mo-
ramo biti tudi toliko konsekventni, da
sprejememo tudi politiško strankarska učit-
eljska društva, t. i. Slomškovo zvezo.
Popolnoma z enako pravico! Prepričan

sem, da si bo prei ali slej pri nas ustano-
vilo tudi socialistično učiteljstvo svoje
društvo, da potom njega širi socialistične
nazore med učiteljstvom in organizuje
socialistično učiteljstvo. Že danes pa po-
vdariam, da smatram vsprejem takega
društva v UJU za škodljivo organizaciji
in bi tudi sam nastopil proti sprejemu
tega društva, četudi bi bil sam pripadnik
takega društva. Kar loči v nebištevih in
pravzaprav malenkostnih razlikah in v
nestanovskih zadevah naše stanovske
vrste, naj se svobodno razvija izven
skupne organizacije, nikakor pa ne, da se
malenkostne in nebištevne različnosti ter
nestanovske različnosti goji v skupni or-
ganizaciji in potom nie! Opoval bi pa
temu, če bi se oviralo ustanovitve in
svoboden razvoj takih društev izven
UJU, kakor tudi temu, če bi ta društva
zabranjevala svojim članom potom okr.
učiteljskih društev vstop v UJU.

Vsi navedeni razlogi dajo pa tudi po-
vod pomislekom proti tozadevnemu skle-
pu širšega sosveta, ker bi vsaka izpre-
memba pravil v takem smislu imela po-
sledice na organizacno delovanje. Povdarjam pa sem potrebo ofici-
jelnih zastopnikov posameznih kategorij
učiteljstva v vodstvu organizacije zato
vidim rešitev tega vprašanja v tem, da
bi bili predsedniki ožjih strokovnih dru-
štev (društva učit. mešč. šol, žen. učit.
društva, otroških vrtaric itd.) tudi člani
ožjega in s tem širšega sosveta, ako so
člani teh društev hkrati člani okrajnih
učiteljskih društev. S tem bi dobilo učit.
mešč. šol, učit. žen. roč. del. otroške
vrtarice itd. svoje direktne zastopnike
v organizaciji, ožji odbor bi se pomnožil
za toliko članov in bi se pravila v tem
smislu izpremenila. Izključeno pa je, da
bi se tako zastopstvo dalo tudi učiteljs-
kim društvom političnega značaja, ker
bi bilo to na škodo organizaciji.

Taka rešitev bi se dala izvesti s po-
svetovnim glasom že potom poslovnika
poverjenišva UJU, dokler bi ji defi-
nitivnosti ne dala pravila. Z njo tudi ne
bi bil rušen temelj okrajnih učiteljskih
društev.

Kdor se postavi na objektivno stali-
šče, mora priznati, da je bil prvi članek
v tem vprašanju daleč odstranjen od ka-
kega tendencioznega namena. »Učiteljski

ski Tovariš« je zastopal samo načelno
stališče, ki krepi, ne pa slabi organiza-
cijo.

Iv. D.

FRANJO LOVŠIN:

Kako postavimo zgodovinski pouk na konkretni temelj.

Kakor pri vsakem učenem predmetu
velja tudi pri zgodovini pravilo: »Poda-
vaj jasno, postopaj od znanega k nezna-
nemu, od lažjega k težjemu, od domačega
k tujemu.« kajti to je pedagoški aksiom.

Predno razmotriva o temelju zgo-
dovinskega pouka, mi bodi dovoljeno pri-
pomniti, da se naj zgodovina podava
otrokom tako, kakor so se vršili dogodki
v času, torej od najstarejših dogodkov k
sedanjim.

Nesmiselno je podajanje zgodovine
vse vprek, ne glede na vrstitev dogod-
kov v času. Po mojem mnenju podajaj
učitelj zgodovino sintetičnim potom. Zra-
ven opozarjaj učenca vedno na vzrok in
na posledico, zakaj je dogodek nastal in
iz tega izvadi potem nauk za življenje.
N. pr. Avari napadejo Korotan. Korotan-
ski Slovenci so preslabil, da bi se uspešno
brani njih napadov, zato Borut prosi so-
vražne Bavarce, da mu pomagajo. Ta-
silo pomaga Borutu in posreči se jima,
da premagata Avare. Tasilo ostane v Ko-
rotanu. Nauk: »Ne zaupaj tujcu!« Svato-
plukovi sinovi ne drže očetove oporoče,
Nauk: »V neslogi razpadajo države.« Hr-
vatje izvolijo svojim kraljem madžarske-
ga Kolomana. Nauk: »Nepremišljeno de-
lanje vodi v sužnost.«

Tem potom zidajmo torej zgodovins-
ko stavbo naše Jugoslavije v otroški
duši, ker je faktično tako nastajala in na-
stala naša država.

Da ostane zgodovina učencem jasna
in stalna še v poznejših letih, je treba
najti zgodovini konkretne opore, ki naj
služi kot temelj pri zgodovinskem pouku.
Ta temelj iščimo v domačem, če je le
mogoče v svojem šolskem okolišču.

Kot temelj zgodovinskemu pouku so:
Gradišča, Kučeri, gomile in grobovi pred-
zgodovinskih in rimskih prebivalcev v
naših krajih, nadalje stare razvaline, še
obstoječi gradovi, trdnjavski zidovi,
ljudske tradicije v pripovedkah in prav-

LISTEK

Mila Lavrenčičeva.

Kratko sijale so zvezde priljazne,
v sanjah prijemih Te zibal je up...

Ste jo poznali?

»Mila, čigava si« — »Tvoja.« »Či-
gava?«

»Lavrenčičeva.«

To je bilo pred par meseci, ko smo
sedeli pri g. Kosiču in obhajali pol leta
njunega zakona.

Pa ste slišali drugače kdaj pogovore
teh dveh idealnih bitij, zaljubljenih drug
v drugega na smrt, poročenih komaj ne-
kaj mesecev? Smrt ju je sedaj razdru-
žila.

O, če bi vedeli, kako trpek občutek
nam je zadržal grlo, ko smo zvedeli, da
je ni več! Kdo naj tudi verjame takim be-
sedam, ko smo vendar govorili ž njo še
pred par dnevi, ko nam je bil še vedno
v mislih njen zvonki smeh zadnjega po-
govora!

A ko sva Ti prinesla s soprogom v
lutanju pozdrav svežih rož, katere si ta-
ko vroče ljubila, nisi jih več pogledala in
se jim zadrženo nasmejala. Pač je izra-

žal obraz še lahen usmev, toda razode-
val je le sled prestopnega trpljenja.

V nedeljo 22. maja Te je vrgla pljuč-
nica na posteljo, v četrtek 26. maja je že
zamrl na ustnicah zadnji pozdrav ljube-
čemu soprogu. Tvoje srce, oni vrč lu-
bezni, poln idealov, ljubezni do mladine
in do rodne zemlje — solnčne Goriške,
ta burno utripajoči nebojalec ni mogel
prenesti burje, ki je završala preko nje-
ga, ni bil kos navalu, ki je butnil vanj.

In tako smo morali nastopiti tisto
težko pot proti Pobrežju. Ni nas bilo kdo-
ve koliko, toda kdor Te je poznal oseb-
no, je hitel, da Ti pokloni še zadnjikrat
cvetja. Nežna mladina Ti je natrosila v
grob rož, da boš snivala na njih zlate sa-
nje, v katerih in za katere si živela.

Prorokoval so rojenice zlato srečo
tvojega rodbinskega življenja, a okrutna
smrt je prečrtala vse upe in nade ter za-
znemovala začetek tudi že za konec.

S trnjevo krono je sedaj ovenčana
Gorica, a Ti si jo ljubila tako neizmerno,
saj si preživela tam zlato mladost. Z gin-
ljivo ravnodušnostjo si se spominjala trp-
ljenja svojih prvih let službe v hriboviti
istri — zate je bilo to nekaj čisto logično
razumljivega.

Prav je dejal tov. Drago Cibič, ko se
je poslovil ob odprtem grobu, da Te ima-
mo lahko v vzgled. Zakaj nisi se strašila
dela tam ob sinjem Jadranu in ko Te je
pregnala vojna furija v zeleni Štajer ter
Te je pozneje klicalo delo za osvobodjenje
naše Koroške, si bila med prvimi pijo-
nirji, ki so orali ledino. S težkim srcem
si zapustila Korotan, s težkim srcem se
je pa poslavljala od Tebe tudi ono dobro
ljudstvo, kateremu si bila res prava učit-
eljska — in marsikomu bo zdrknila po
licu grenka solza, ko izve, da Te ne bo
nikdar več nazaj.

Sledila si v Maribor svojemu sopro-
gu, istotako sinu solnčne Goriške, oba pa
sta bila združena v tako harmonično ce-
loto, v kateri si človek ne more pred-
stavljati disonance. Vajno zakonsko živ-
ljenje je bil mogočen, ubran akord sre-
brnih strun, zvonec v svet in oznanjujoč
tisto pesem idealov, ki nikdar ne izzveni.

Samo iz tega razumevanja je vstala
ona sila, ki je dala soprogu energijo, zbi-
rati okoli sebe in neumorno voditi soko-
lski naraščaj. Zaveda se Sokolstvo Tvoje
inspiracije, zato se Ti je poklonil nara-
ščaj v globoki hvaležnosti in z zavestjo,
da bo spomin nate ostal tudi med njim.

V blaženstvu si plavala, ko se Ti je
bližalo uresničenje tistih lepih dekliških
sanj, ki si jih gojila z ljubeznijo in upa-
njem — a kot da je tresčilo v ono svetlo
sobo se je zgodilo, samo za hip je zasijalo
solnce in poslalo zlate žarke, potem pa se
je razprostrla črna tema po sobi kot ve-
lika večja in zagrnula v svojo temno ko-
vreno Tebe in otroka.

Pa da si morala iti ravno Ti, ki nisi
poznala nobene hinavščine, Ti, katere
mekha, poetična duša ni mogla skriviti
niti kril naimanjšemu metulju in je zahte-
vala, da se ohrani življenje vsem živim
bitjem, da se veselje narave, da uživajo
svobodo. Da, ono zlato svobodo brez za-
hrbtnih misli, katero si sama tako po-
grešala.

Pustila si v največji tugi in bolesi
svojega tako ljubljenežga Ivana, kako Te
bo mogla pozabiti Tvoja draga mamica,
kako Te bomo pogrešali mi, ki smo pre-
živeli s Teboj vesele in žalostne ure!
Težko nam bo hoditi po cesti med viso-
kimi topoli, ko se bodo listi dotikali ve-
černe zarje, šepetali si svoje pesmi in po-
vpraševali po Tebi, pa jim bomo morali
odgovorjati, da spiš pri robinjah na ogra-
jenem vrtu.